

«Η Δημοκρατία σε κρίση;», το νέο βιβλίο του πρώην πρωθυπουργού με προβληματισμούς για την πολιτική επικαιρότητα

Παρών Σημίτη πριν το συνέδριο

Συστράτευση για νίκη του ΠΑΣΟΚ - Κριτική στην κυβέρνηση των συμφερόντων

ΑΚΟΜΗ ένα βιβλίο από τον Κώστα Σημίτη. Εκδίδει την ομιλία που έκανε στον ΟΠΕΚ για την «κρίση της Δημοκρατίας» σε πολιτικό φυλλάδιο, το οποίο κυκλοφορεί από τις Εκδόσεις Πόλις. Το αρχικό κείμενο έχει ξαναγραφεί και επαυξηθεί.

ΡΕΠΟΡΤΑΖ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΣ

Γιατί τώρα; Ο Σημίτης δεν είναι, βέβαια, συγγραφέας ούτε στοχαστής. Είναι πολιτικός. Η ομιλία είχε γίνει τον Ιανουάριο. Η επιλογή του χρόνου έκδοσής της σε βιβλίο προσδιορίζεται από το χρονοδιάγραμμα του ΠΑΣΟΚ. Το «Η Δημοκρατία σε κρίση;» κυκλοφορεί λίγες μέρες πριν από το προγραμματικό συνέδριο του ΠΑΣΟΚ και, βεβαίως, πριν από τις εκλογές. Αν έβγαине τον Σεπτέμβριο, το κείμενο θα κινδύνευε να έχει ξεθυμάνει στο μεταξύ.

Κυκλοφορεί μεταξύ των εκσυγχρονιστών πως κάποια στιγμή μετά την αποχώρησή του από την πρωθυπουργία, ο Κώστας Σημίτης είχε παραδεχθεί την πρόθεσή του να παρεμβαίνει στη δημόσια ζωή. Για να προσθέσει με το «ντράι» χιούμορ του: «Ε, δεν θα γίνω και Μητσοτάκης!». Τούτο σημαίνει πως δεν πρόκειται, βγαίνοντας από την οικία του στην Αναγνωστοπούλου και κάνοντας δύο βήματα προς την Πλατεία Κολωνακίου, να κάνει δηλώσεις για το ΠΑΣΟΚ, τη Ν.Δ. ή την τρέχουσα πολιτική σε όποιο τηλεοπτικό συνεργείο ή δημοσιογράφο βρει τυχαία μπροστά του. Όπως κάνει δηλαδή συχνά - πυκνά ο επίτιμος της Ν.Δ. βγαίνοντας από την οδό Αραβαντινού.

Κατήφορος. Ο πρώην πρωθυπουργός είναι προβληματισμένος, πάντως, από την πολιτική επικαιρότητα. Την παρακολουθεί και τον παρακολουθεί. Ενώ είναι αρκετοί οι επισκέπτες - από όλες τις γενεές του ΠΑΣΟΚ - στο πολιτικό του γραφείο της οδού Ακαδημίας. Η αντίληψή του; Υπό τη διακυβέρνηση Καραμανλή η χώρα οπισθοδρομεί, όταν δεν παίρνει τον κατήφορο. Το ζητούμενο είναι να αναδειχθούν και να ικανοποιηθούν τα αιτήματα της κοινωνίας. Και να κερδίσει το ΠΑΣΟΚ τις εκλογές.

Αυτό θα είναι το πλαίσιο της παρέμβασης Σημίτη στο προγραμματικό συνέδριο - όπου, βεβαίως, ο πρώην πρωθυπουργός θα μιλήσει. Αυτό είναι το μπαγκκράουντ και του «Η Δημοκρατία σε κρίση;». Μην έχοντας πρόθεση να εμπλακεί στην καθημερινή αντιπαράθεση των κομμάτων - αφού ο κόρος αυτός ανήκει στον Γιώργο Παπανδρέου - ο Σημίτης επιλέγει ένα θεσμικό ύψος για τις παρεμβάσεις του. Οι παρατηρήσεις του για την κατάσταση της Ελληνικής Δημοκρατίας γίνονται από κάτοψη. Ακτινογραφούν χάσματα και δυσλειτουργίες, αλλά και τον ρόλο εξωθεσμικών παικτών, όπως τα ΜΜΕ.

«Οι πολίτες απομακρύνονται, γιατί αθετούνται οι υποσχέσεις των πολιτικών»

Επί πρωθυπουργίας Σημίτη περάσαμε από τη δημοκρατία στην τηλεδημοκρατία που χαρακτηρίζεται από την επικυριαρχία των δελτίων ειδήσεων των οκτώ. Επί των ημερών του επίσης ψηφίστηκε διακομματικά - από ΠΑΣΟΚ και Ν.Δ. - η διάταξη του βασικού μετόχου στη αναθεώρηση του Συντάγματος το 2000. Μια διάταξη που επιχειρούσε να ελέγξει το ιδιοκτησιακό καθεστώς στα ΜΜΕ και προσέκρουσε, επί διακυβερνήσεως Καραμανλή, στο δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Γράφει ότι «αποτελεί κοινή διαπίστωση ότι τα ΜΜΕ έχουν αποκτήσει ρόλο που δεν προβλέπεται από το πολίτευμα». Και προσθέτει: «Τα ΜΜΕ και ιδίως τα τηλεοπτικά μέσα αποτελούν μια παράλληλη προς την κυβέρνηση εξουσία. Επηρεάζουν την πολιτική και οικονομική πορεία μας χώρας. Ο ελεγκτής έχει γίνει συνδιαχειριστής της εξουσίας».

Η καθημερινότητα. Στο νέο βιβλίο, ο Σημίτης ασχολείται αρκετά με τη μείωση του ενδιαφέροντος των πολιτών για την πολιτική και την αποξένωσή τους από τις πολιτικές διαδικασίες. Το μειωμένο ενδιαφέρον αποδίδεται «στις υποσχέσεις των πολιτικών που διαρκώς αθετούνται», αλλά και στην «αδυναμία τους να αντιμετωπίσουν υπαρκτά προβλήματα. Η συνακόλουθη πεποίθηση των

πολιτών [είναι] ότι πολύ λίγο μετράει ο πολιτικός λόγος και δεν πρέπει να τον εμπιστεύονται». Δεν διστάζει να μιλήσει ακόμη για «παρακμή της πολιτικής». Γιατί; Διότι «ο πολίτης δεν έχει πάψει να ενδιαφέρεται για την πολιτική. Δεν ενδιαφέρεται όμως για ζύλινο λόγο, για τις αρχηγικές διαμάχες ή τους θεατρικούς κομμάτια». Ενδιαφέρεται «για αυτά που τον αφορούν, την απασχόληση, το εισόδημα, την ακρίβεια, το πε-

ριβάλλον ζωής». Δηλαδή οικονομία και καθημερινότητα. Δύο θεματικές στις οποίες αναλώθηκε - θετικά και αρνητικά - η διακυβέρνηση Σημίτη το 1996 - 2004. Κάνει επίσης λόγο για «απόμακρη Βουλή», αλλά και για τη συνεχιζόμενη αντίληψη των βουλευτών που αλληλοπροστατεύονται ανεξαρτήτως κομμάτων. Τούτο δεν είναι άσχετο με την «όλο και μεγαλύτερη ταύτιση των κομμάτων εξουσίας». Πράγματι «ο πολυσυλλεκτικός λόγος των κομμάτων και η προσπάθεια αποφυγής του πολιτικού κόστους δημιουργούν πράγματι την εντύπωση μιας σύγκλισης». Ο Σημίτης δεν αποδέχεται αυτή την τάση. Κατά την αντίληψή, ΠΑΣΟΚ και Ν.Δ. δεν είναι, βέβαια, το ίδιο πράγμα.

Κοινωνική ευθύνη. Μιλά επίσης και για «έλλειμμα κοινωνικής ευθύνης που συνεχώς διευρύνεται. Μεγάλες επιχειρήσεις, ομάδες συμφερόντων, συνδικάτα, τοπικές ηγεσίες αδιαφορούν για ό,τι συμφέρει το κοινωνικό σύνολο. Προωθούν ανενδοίαστα ό,τι τους είναι χρήσιμο, με πολιτικές πιέσεις, χειραγώγηση της κοινής γνώμης και - όλο και συχνότερα - χρηματισμό». Το συμπέρασμα είναι ωμό: «Υπό αυτές τις συνθήκες, η εξουσία ασκείται από τους κυβερνώντες με συνεχείς συμβιβασμούς και υποχωρήσεις σε ειδικά συμφέροντα, ώστε να διαφυλαχθεί και να ενισχυθεί η πολιτική τους δύναμη».

«Η περιγραφή αυτή», συνεχίζει, «αναδεικνύει μια υπαρκτή πλευρά της διακυβέρνησης, αλλά το συμπέρασμα ότι η δημοκρατία οδηγεί αναπόδραστα σε υποταγή στα ιδιωτικά συμφέροντα είναι υπερβολικό. Σε μια δημοκρατική πολιτεία η πολιτική έχει αυτονομία απέναντι στις επιχειρηματικές επιδιώξεις. Καθορίζεται και από κοινωνικά, πολιτισμικά και ιδεολογικά στοιχεία, και όχι μόνο από τις επιθυμίες των δυνάμεων της αγοράς, άλλωστε, προβλέπει αντίμετρα». Ο πρώην πρωθυπουργός επαναβεβαιώνει την πίστη του στο σύστημα των ανεξάρτητων αρχών που εισήχθησαν επί διακυβερνήσεώς του - για να ατονήσει η λειτουργία τους επί διακυβερνήσεως Ν.Δ.

Και νέο ραντεβού με τον Γιώργο

ΕΦΑΓΑΝ φρούτα και μιλήσαν για την Ευρώπη. Αυτή είναι η περίληψη της συνάντησης Παπανδρέου - Σημίτη στο «Βυζαντινό» του «Χίλτον», παρά με συνεργάτες. Η κουβέντα πήγε καλά. Και θα επαναληφθεί, αφού θα υπάρξει και νέα συνάντηση. Όπως πάντα στην πολιτική, τα πράγματα λειτουργούν

συμβολικά. Οι συναντήσεις Παπανδρέου - Σημίτη θέλουν να δώσουν μια εντύπωση αρμονικής συνύπαρξης του πρώην και του νυν του ΠΑΣΟΚ, αλλά και να διαλύσουν κάθε φημολογία ότι «δεν τα πάνε καλά οι δυο τους».

Σε ένα δεύτερο επίπεδο, ζητούμενο είναι μια πιο τακτική συνεργασία. Ο Σημίτης δεν είναι ο άνθρωπος με τον οποίο ο Παπανδρέου έχει ένα διακριτικό κανάλι

επαφής και τον οποίο συμβουλευεται. Αλλά δεν είναι βέβαιο και πως υπάρχει τέτοιος άνθρωπος στο ΠΑΣΟΚ. Ο Παπανδρέου είναι αυτάρκης αρχηγός. Η σχέση του με τον Σημίτη, πάντως, λειτουργήσει καλύτερα όταν ήταν υπουργός Εξωτερικών. Από το 2004 και μετά, ο Παπανδρέου έχει επιδείξει μια αμφιθυμία ή μια επιφυλακτικότητα απέναντι στο πρόσωπο του Σημίτη, αλλά και την οκταετία του. Εν όψει εκλογών, ο Παπανδρέου έχει δώσει δείγματα επανεκτίμησης αυτής της στάσης. Στη συνέντευξή του στην Έλλη Στάη, ο αρχηγός του ΠΑΣΟΚ ήταν σαφώς θετικός για τον προκάτοχό του και το έργο του. Ούτως ή άλλως, ο Σημίτης είναι σταθερά προσπλωμένος στην αναγκαιότητα της νίκης του ΠΑΣΟΚ στις εκλογές.

Ο πρώην πρωθυπουργός παραμένει ενεργός στα ευρωπαϊκά. Στο τέλος Μαΐου θα παρουσιάσει στο Μέγαρο Μουσικής το βιβλίο του Γκέρχαρτ Σρέντερ, παρουσία του πρώην καγκελαρίου της Γερμανίας. Αρχές Ιουνίου θα πάει στις Βρυξέλλες, όπου η επιτροπή σοφών υπό τον Τζουλιάνο Αμάτο θα παρουσιάσει τις προτάσεις της για το Ευρωσύνταγμα στη γερμανική προεδρία. Ωστόσο και η Ακαδημία μοιράζεται την εκτίμηση των προοδευτικών δυνάμεων ότι μια η εκλογή Σαρκοζί σκοτεινιάζει τον ουρανό της Ευρώπης

